

บทที่ 4

หลักกฎหมายการค้าระหว่างประเทศตามข้อตกลงการไว้ CEPT

4.1 หลักกฎหมายการค้าระหว่างประเทศตามข้อตกลงการไว้ CEPT เพื่อการจัดตั้ง AFTA

หลังจากที่กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ได้มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกันและได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนลักษณะความร่วมมือทางเศรษฐกิจไปอีกระดับหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการตกลงที่จะกำหนดให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 6 ประเทศ เป็นเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area) ; AFTA ภายในระยะเวลา 15 ปี โดยกำหนดให้มีข้อตกลงทางการลดเลิกภาษี ที่เรียกว่าอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน (Common Effective Preferential Tariff : CEPT) โดยที่สมาชิกอาเซียนก็ได้ตกลงที่จะให้ลดเลิกภาษีศุลกากรสำหรับสินค้า 15 รายการเป็นการเร่งด่วน แม้ว่าการไว้ CEPT จะไม่ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ทางการเกษตรก็ตาม แต่กลุ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรอันได้แก่ น้ำมันพืช ก็ถูกจัดอยู่ในประเภทกลุ่มสินค้าเร่งด่วนที่จะให้มีการลดภาษีศุลกากรภายใต้ข้อตกลงดังกล่าว

ผลกระทบจากการไว้มาตรการการลดอัตราภาษีระหว่างกลุ่มอาเซียนที่จะเกิดขึ้นกับพืชน้ำมันโดยเฉพาะ น้ำมันปาล์มที่จะได้รับผลกระทบต่อราคานำเข้า น้ำมันปาล์ม อันจะมีผลต่อเชิงโครงสร้างอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องแล้ว และภายใต้ข้อตกลงดังกล่าวก็จะมีผลกระทบต่อนโยบายและมาตรการควบคุมครองอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มที่รัฐให้แก่อุตสาหกรรมนี้ ดังนั้นในบทนี้จะ ได้ศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ผล

กระทบที่มีต่อนโยบายต่าง ๆ ดังกล่าวในบทต่อไป

4.1.1 ที่มาของข้อตกลงและการจัดตั้ง AFTA

ความเป็นมาของการจัดตั้ง เขตการค้าเสรีอาเซียน

ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย ได้ร่วมกันก่อตั้งอาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมมือกันสร้างสันติภาพและนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจในภูมิภาค สำหรับประเทศบรูไน ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2527

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนได้เริ่มขึ้นภายหลังการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 1 ณ นครบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ในปี 2519 โดยมีโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ ได้แก่ ระบบสิทธิพิเศษทางการค้าอาเซียน (ASEAN Preferential Trading Arrangements : PTA) โครงการอุตสาหกรรมอาเซียน (ASEAN Industrial Project : AIP) โครงการร่วมลงทุนทางอุตสาหกรรมของอาเซียน (ASEAN Industrial Joint Ventures Scheme : AIJV) ซึ่งได้มีการดำเนินการในโครงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะยี่ห้อและรุ่น (Brand-Co-Brand Complementation Scheme : BBC) อยู่ในขณะนี้

ภายใต้ระบบสิทธิพิเศษทางการค้าอาเซียน(PTA) นั้น ประเทศภาคีอาเซียนได้เริ่มให้สิทธิพิเศษทางการค้าด้วยการลดหย่อนอัตราภาษีศุลกากร (Margin of Preferences : MOP) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2521 และการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรนี้ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่กลุ่มอาเซียนพยายามสร้างขึ้นเพื่อกระตุ้นให้กระแสการค้าระหว่างประเทศสมาชิกของกลุ่มขยายตัว

มากขึ้น โดยทำการลดอัตราภาษีศุลกากรที่จัดเก็บจากสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดใน ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียน นับจากระบบการให้สิทธิพิเศษของภาษีศุลกากรถูก นามาใช้นี้ พ.ศ. 2521 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินถึง 15 ปีแล้ว แต่การดำเนินการหรือการใช้ประโยชน์จากระบบสิทธิพิเศษฯ นี้กลับไม่ ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร มีการใช้ประโยชน์จากระบบสิทธิพิเศษ (PTA) เพียงเล็กน้อยเท่านั้น จำนวนของรายการสินค้าจากประเทศสมาชิกของกลุ่มที่ใช้ สิทธิพิเศษฯ ภายใต้รายการสินค้าที่อยู่ในข่ายการได้รับสิทธิพิเศษฯ ของแต่ละ ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนนั้นมีจำนวนน้อยมากหรือถ้าคิดเป็นสัดส่วนโดยมากจะ มีค่าไม่เกินร้อยละ 5 ของจำนวนรายการสินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษฯ และถ้า พิจารณาสัดส่วนจำนวนของรายการสินค้าที่ใช้สิทธิพิเศษของทั้งกลุ่มอาเซียนต่อจ ำนวนรายการสินค้าที่มีการให้สิทธิพิเศษทั้งหมดแล้วจะมีค่าเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น¹

สาเหตุที่การค้าภายใต้ระบบสิทธิพิเศษฯ ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ ควรเกิดจากอุปสรรคสำคัญที่กีดขวางการขยายตัวทางการค้าภายในกลุ่มอาเซียน บางประการ ซึ่งอาจจะสรุปได้ดังนี้² :-

¹ ส่วนวิจัยเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด. "การวิเคราะห์ผล กระทบของการจัดตั้ง เขตการค้าเสรีในกลุ่มอาเซียน," วารสารเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด 24 (กันยายน 2535) : 15.

² ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม. "ผลกระทบของการให้สิทธิพิเศษ ทางการค้าที่มีต่อการค้าในกลุ่มประเทศอาเซียนระหว่างปี 2521 - 2528," วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ 6 (กันยายน 2531) : 82.

1) การที่ประเทศอาเซียนต่างมีรายการสงวนสิทธิที่จะงดเว้นจากการลดภาษี เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมของตนเองอยู่เป็นจำนวนมาก ในขณะที่รายการ PTA ที่มีการลดภาษีนั้นมีมูลค่าเพียง 11.45 เปอร์เซ็นต์ของการนำเข้าจากอาเซียน และมีการใช้สิทธิพิเศษฯ อย่างแท้จริงเพียงร้อยละ 1.09 ของการนำเข้าจากอาเซียน จึงอาจกล่าวได้ว่า รายการสงวนสิทธิเป็นอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับการร่วมมือทางการค้า

2) โครงสร้างการส่งออกและการนำเข้าของกลุ่มประเทศอาเซียนมีลักษณะที่อาศัยซึ่งกันและกันได้ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากประเทศอาเซียนมีลักษณะภูมิอากาศและทรัพยากรธรรมชาติคล้ายคลึงกัน มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกัน (ยกเว้นสิงคโปร์) และโดยลักษณะประวัติศาสตร์แล้วประเทศอาเซียนต่างได้พัฒนาเศรษฐกิจไปบนแนวที่ต้องพึ่งพาประเทศอุตสาหกรรมมาก ประเทศอาเซียนจะมีลักษณะแข่งขันในการส่งออกสินค้าขั้นปฐมและสินค้าเกษตรตลอดจนสินค้าอุตสาหกรรมที่เป็น Labour - intensive และ resource - based

3) มาตรการกีดกันการค้าที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร (NTBs) ประเทศอาเซียนได้ใช้ NTBs หลายประเภทในสินค้าหลายอย่าง เพื่อเป็นการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศและสนับสนุนการส่งออก อันเป็นนโยบายหรือมาตรการและการปฏิบัติที่บิดเบือนปริมาณ โครงสร้างและทิศทางการค้าที่สำคัญ ได้แก่ การห้ามนำเข้า ระบบโควตา การห้ามส่งออก และการปฏิบัติงานด้านศุลกากร

4) ความจริงใจของผู้นำอาเซียนที่จะขยายการค้าในกลุ่มอาเซียนยังเป็นเรื่องที่น่าสงสัย* ดังนั้นจากลักษณะและเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้เห็นได้ว่า ภายใต้อัตราสิทธิพิเศษฯ มาตรการภาษีศุลกากรที่เป็นมาตรการที่น่ามาใช้นั้น ถึงแม้ว่าจะมีการลดอัตราภาษีศุลกากร สำหรับรายการสินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษฯ ระหว่างกัน แต่ถึงกระนั้นความลึกหรือระดับของการลดภาษียังคงอยู่

ในระดับที่ไม่พอเพียงที่จะกระตุ้นให้การค้าขยายตัว เพราะในความเป็นจริงแล้วสินค้าที่นำเข้าเหล่านั้นยังต้องเสียภาษีประเภทอื่น ๆ อีก เช่น 1. ภาษีการค้า (Sales Tax) 2. Surcharges ฯลฯ ทำให้เมื่อคำนวณภาระภาษีหลังจากได้รับการลดหย่อนตามระบบ PTA ลงร้อยละ 25 ปรากฏว่าภาษีที่ได้รับการลดหย่อนจริงจะมีค่าน้อยมากเพียงไม่กี่เปอร์เซ็นต์

นอกจากนั้นยังอาจกล่าวได้ว่าที่ผ่านมามีความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน และจากภาวะการค้าของโลกที่เปลี่ยนแปลง ประเทศต่าง ๆ พยายามสร้างกลุ่มการค้าขึ้นมาและมีแนวโน้มของการกีดกันทางการค้า โดยประเทศที่พัฒนาแล้วสูงขึ้น แต่ถ้าจะพิจารณาในส่วนของความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน ที่มีการรวมตัวกันเป็นระยะเวลาอันยาวนานถึง 25 ปีแล้ว จะเห็นได้ว่าไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เมื่อมองจากการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียนจะเห็นว่าจากมูลค่าการส่งออกของไทยไปสู่ตลาดอาเซียนในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมานั้นจะอยู่ในระดับโดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 14.07 ของมูลค่าการส่งออกของไทยทั้งหมด ซึ่งในสัดส่วนนี้อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าที่ประเทศไทยทำการค้ากับกลุ่มประชาคมยุโรป ร้อยละ 20.53 สหรัฐอเมริการ้อยละ 17.64 และประเทศญี่ปุ่นร้อยละ 14.87 อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าออกไปสู่ตลาดอาเซียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับประมาณร้อยละ 12 ต่อปี ในด้านการนำเข้าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มูลค่าการนำเข้าของประเทศไทยจากอาเซียนเทียบกับมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดมีแนวโน้มค่อนข้างสม่ำเสมอและอยู่ในระดับโดยเฉลี่ยร้อยละ 13.85³ ในปัจจุบันสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปมากทั้งสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและนโยบายมาตรการการค้าเน้นการระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในระดับนานา

³ กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. เรื่องเดียวกัน, หน้า 4 - 5.

ประเทศหรือในระดับภูมิภาค อันรวมทั้งสถานะทาง เศรษฐกิจของแต่ละประเทศ สมาชิกอาเซียนก็เปลี่ยนแปลงไปบนทางที่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้ง เขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งอาจจำแนกปัจจัยดังกล่าวออกได้เป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ดังนี้ :-

ในแง่ของปัจจัยภายนอก นั้น โอกาสในตลาดการค้าโลกเปิดกว้างขึ้น อันเนื่องจากหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศสังคมนิยมทาง เศรษฐกิจ ซึ่งเคยอยู่นอกตลาดโลกได้ถูกผนวกเข้ามาอยู่ในตลาดโลก ซึ่งอาเซียนจะต้องผนึกกำลังกันเพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เปิดกว้างดังกล่าว

การที่ประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ มีการรวมกลุ่มทาง เศรษฐกิจมากขึ้น ทำให้อาเซียนจะต้องได้รับผลกระทบต่อการรวมกลุ่มดังกล่าว อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อที่จะรักษาความสามารถในการแข่งขันของสินค้าและการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจของกลุ่มอาเซียน จึงจำเป็นต้องกำหนดหรือวางแนวทางในการร่วมมือทาง เศรษฐกิจในแนวหม่ทาง เศรษฐกิจเพื่อสร้างอำนาจในการเจรจาในเวทีการค้าโลกและลดผลกระทบจากการรวมกลุ่มการค้าในภูมิภาคอื่น ๆ

ในแง่ของปัจจัยภายใน ประเทศสมาชิกอาเซียนต่างก็มีความพร้อมในด้าน เศรษฐกิจมากขึ้นปัจจุบันอาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจสูงที่สุดในโลก ทำให้ประเทศอาเซียนมีโครงสร้างทาง เศรษฐกิจที่เข้มแข็งขึ้น และมีการกระจายตัวทาง เศรษฐกิจมากขึ้น การเปิดการค้าเสรีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน จะทำให้อาเซียนเป็นตลาดขนาดใหญ่ ที่จะดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศได้มากขึ้นและส่งเสริมการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันมากยิ่งขึ้น อาเซียนจึงจำเป็นต้องปรับปรุงบรรยากาศในอาเซียนให้ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากภายนอก มีให้การลงทุนหันเหไปหาตลาดใหญ่อื่น ๆ หมดเช่น ประชาคมยุโรป และการรวมกลุ่มของอเมริกาเหนือ เป็นต้น

ดังนั้นด้วยเหตุผลและลักษณะปัจจัยของความจำเป็นเพื่อตอบรับต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วดังกล่าว การจัดตั้งเขตการค้าเสรีจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการร่วมมือทางเศรษฐกิจสำหรับกลุ่มอาเซียนในการประชุมสุดยอดครั้งที่ 4 วันที่ 27 - 28 มกราคม 2535 ณ ประเทศสิงคโปร์ นายกรัฐมนตรีของไทยในขณะนั้น ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นต่อการกระชับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับอาเซียน จึงได้เสนอแนะความคิดในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนขึ้น ในที่สุดการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ณ ประเทศสิงคโปร์ ก็สิ้นสุดลงพร้อมกับการลงนามและแถลงการณ์ร่วมของผู้นำประเทศภาคีสมาชิก 6 ประเทศตกลงที่จะจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่บรรลุวัตถุประสงค์ภายในระยะเวลา 15 ปี โดยเริ่มในวันที่ 1 มกราคม 2536 โดยกำหนดให้มีการใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน (CEPT) เป็นกลไกหลักในการลดภาษีให้อยู่ในระดับต่ำเพียง 0 - 5% รายการสินค้าสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียนประกอบด้วย สินค้าทุกประเภท ยกเว้นสินค้าเกษตร

ผลแห่งการประชุมดังกล่าวของอาเซียนซัมมิตครั้งนี้ได้มีการลงนามเอกสารสำคัญ 3 ฉบับ ได้แก่⁴ :-

1. แถลงการณ์ร่วมหรือมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งซึ่งเป็นทางการว่า "ปฏิญญาแห่งสิงคโปร์ปี 2535" (Singapore Declaration of 1992) ลงนามโดยผู้นำอาเซียน ทั้ง 6 แถลงการณ์ฉบับนี้ได้วางกรอบและทิศทางใหม่ของความร่วมมือของกลุ่มอาเซียนไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งประกาศพันธสัญญาน

---

⁴กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์. เขตการค้าเสรีอาเซียนการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 4 27 - 28 มกราคม 2535 ณ สิงคโปร์, กุมภาพันธ์ 2535.

การที่จะยอมรับและปฏิบัติตามการก่อตั้ง เขตการค้าอาเซียนหรืออาฟต้าขึ้นภายใน
กรอบระยะเวลา 15 ปี ซึ่งทุกฝ่ายตกลงจะดำเนินการ เพื่อให้บรรลุถึงซึ่งวัตถุประสงค์
ประสงค์ ตามหลักการที่เป็นประเด็นสำคัญของคำแถลงการณ์ได้แก่ :-

- 1) เร่งรัดความร่วมมือด้านการเมืองและ เศรษฐกิจเพื่อนำมาซึ่ง
สันติภาพและความเจริญของภูมิภาค
- 2) ร่วมกันปกป้องผลประโยชน์ที่อาจได้รับผลกระทบ จากการตั้งกลุ่ม
เศรษฐกิจของประเทศพัฒนาแล้ว โดยยึดมั่นในหลักการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจ
เสรี
- 3) แสวงหาช่องทางใหม่ในความร่วมมือด้านความมั่นคงและ
- 4) ให้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นกับประเทศอินโดจีน

ภายใต้ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจตามคำแถลงการณ์ฉบับนี้ได้กำหนด
ทิศทางไว้กล่าวคือ การเร่งรัดความร่วมมือด้านเศรษฐกิจโดยดำเนินการ
เศรษฐกิจใหม่ ๆ ภายใต้ความตกลงแม่บทว่าด้วยการส่งเสริมความร่วมมือทาง
เศรษฐกิจอาเซียน (Framework Arrangement on Enhancing Asean
Economic Cooperation) และให้จัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนภายในระยะ
เวลา 15 ปีเริ่มตั้งแต่ 1 มกราคม 2536

โดยใช้มาตรการกำหนดอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน (CEPT) เป็นกลไกหลัก
และเพื่อให้การจัดตั้งเขตการค้าเสรีเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว จึงได้มีการตกลง
เลือกสินค้า 15 กลุ่ม ที่จะนำมาดำเนินการลดภาษีเป็นการเร่งด่วน นับตั้งแต่วันที่
1 มกราคม 2536 เป็นต้นไปคือ

1. บุณซิเมนต์	2. บัญ
3. ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง	4. เยื่อกระดาษ
5. สิ่งทอ	6. อัญมณีและเครื่องประดับ
7. เครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์	8. เฟอร์นิเจอร์ไม้และหวาย

9. น้ำมันพืช	10. เคมีภัณฑ์
11. เกล็ดขี้เถ้า	12. พลาสติก
13. ผลิตภัณฑ์ยาง	14. เซรามิกส์และผลิตภัณฑ์แก้ว
15. แคลเซียมที่ทาจากทองแดง	

น้ำมันพืชซึ่งถูกระบุให้มีการเร่งดำเนินการลดอัตราภาษีศุลกากรเป็นการเร่งด่วน จัดเป็นกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมโดยเฉพาะน้ำมันปาล์มที่ประเทศไทยจะได้รับผลกระทบในลักษณะของการเสียเปรียบจากกลุ่มประเทศอาเซียน ดังที่ได้วิเคราะห์มาบ้างแล้วในบทก่อนหน้านี และจะวิเคราะห์ต่อในรายละเอียด โดยเฉพาะนโยบายและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องภายใต้ข้อตกลงดังกล่าว นอกจากนั้นแล้ว ตามคำแถลงการณ์แห่งสิงคโปร์ยังได้ประกาศยืนยันถึงความสำคัญต่อการยึดมั่นในหลักการของแอกต์ อาเซียนสนับสนุนหลักการการค้าเสรีและเปิดกว้างของแอกต์ ส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีอย่างเสรีและผนึกกำลังร่วมกันต่อไปให้การเจรจาอบอุรุกวัยสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อประเทศอาเซียน

2. เอกสารสำคัญที่ลงนามโดยผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมด อันรวมถึงประเทศไทยในอันที่จะยืนยันให้การต่าง ๆ ตามที่กำหนดทิศทางด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจภายใต้คำแถลงการณ์สิงคโปร์ให้บรรลุวัตถุประสงค์จึงร่วมกันทำความตกลงกำหนดแม่บทว่าด้วยการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน (Framework Agreement on Enhancing Asean Economic Cooperation) อันเป็นเอกสารสำคัญที่ให้ความหมายหรือคำจำกัดความที่ชัดเจนของภาคความร่วมมือด้านต่าง ๆ ที่สมาชิกอาเซียนทั้ง 6 สามารถทำงานร่วมกัน หลักการตามความตกลงการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนอาจกล่าวโดยสรุปคือ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนเปิดกว้างตามแนวทางส่งเสริมการค้าเสรีของโลก และอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศอาเซียน ในด้านขอบเขตความร่วมมือ ซึ่งในที่นี้ขอกกล่าวเฉพาะความร่วมมือทางด้านการค้าภายใต้ความตกลงจัดตั้ง เขตการค้าเสรี

อาเซียนดังมีสาระสำคัญกล่าวคือทุกประเทศเห็นชอบให้จัดตั้งและเข้าร่วมเขตการค้าเสรีอาเซียนภายใน 15 ปี โดยตั้งคณะมนตรีระดับรัฐมนตรีคณะหนึ่ง เพื่อดูแลรับผิดชอบและให้ใช้มาตรการกำหนดอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน (CEPT) เป็นกลไกที่สำคัญในการดำเนินการ ทั้งนี้สินค้าที่ไม่ได้อยู่ภายใต้ CEPT ซึ่งได้แก่สินค้าเกษตร สามารถใช้มาตรการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (PTA) หรือเครื่องมืออื่น ๆ ในการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนได้ นอกจากมาตรการการลดภาษีศุลกากรตามหลัก CEPT แล้ว รัฐสมาชิกยังมีความผูกพันที่จะต้องลดหรือยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีอื่น ๆ ระหว่างและในกลุ่มสมาชิก ในการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งผลิตภัณฑ์โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้แล้วหรือในอนาคตที่จะเกิดขึ้นต่อไปภายใต้ข้อตกลงนี้ จะเห็นได้ว่าข้อกำหนดและขอบเขตต่าง ๆ ภายใต้ความตกลงการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนคงเป็นไปตามอารัมภบทของความตกลงที่ประเทศสมาชิกอาเซียน นอกจากว่าจะมีความผูกพันกันเองในฐานะรัฐสมาชิกที่จะต้องผูกพันและปฏิบัติตามแล้ว ยังต้องผูกพันและยึดมั่นต่อหลักการความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าและศุลกากรหรือแอกต์อีกด้วย

3. ความตกลงว่าด้วยการใช้มาตรการอัตราภาษีร่วมเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (Agreement of Common Effective Preferential Tariff (CEPT) Scheme for the Asean Free Trade Area (AFTA)) หรือข้อตกลงในการลดภาษีศุลกากรระหว่างประเทศภาคีอาเซียนเพื่อปูทางไปสู่เขตการค้าเสรีอาเซียน โดยการใช้มาตรการกำหนดอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน (CEPT) เป็นกลไกสำคัญตามที่บัญญัติไว้ในคำแถลงการณ์แห่งสิงคโปร์ว่าด้วยการเร่งรัดความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่เขตการค้าเสรีอาเซียน

ประเด็นสำคัญของความตกลงว่าด้วยการใช้มาตรการกำหนดอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน (CEPT) เพื่อการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน มีหลักการโดยสรุปกล่าวคือ

ก. ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศ อันได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไนดารูซาลัม และประเทศไทย เข้าร่วมในการลงนามตามความตกลงฯ ฉบับนี้ ซึ่งมีผลทำให้ผูกพันประเทศสมาชิกตามพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามมาตรการการลดภาษีศุลกากร

ข. มาตรการกำหนดอัตราภาษีศุลกากรพิเศษที่เท่ากัน (CEPT) จะไม่รวมสินค้าเกษตร ซึ่งหมายถึงวัตถุดิบทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้แปรรูป ผลิตภัณฑ์ผ่านกรรมวิธีแปรรูปขั้นต้นซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิมน้อยที่สุดนั่นคือ ตามความตกลงฉบับนี้สินค้าที่ครอบคลุมตามมาตราที่ 3 กำหนดไว้ว่าความตกลงนี้จะใช้กับผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกระบวนการผลิตทุกชนิด อันรวมถึงสินค้าทุน ผลิตภัณฑ์แปรรูป และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ซึ่งอยู่นอกเหนือขอบเขตค่านิยมของสินค้าเกษตร ตามที่กำหนดไว้ในความตกลง สินค้าเกษตร จึงอยู่นอกเหนือจาก CEPT และมาตราที่ 1 ของความตกลงฉบับเดียวกันนี้ก็ได้ กำหนดค่านิยมของค่าว่าสินค้าเกษตร หมายถึง วัตถุดิบทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้แปรรูป โดยอาศัยการพิจารณาตามระบบฮาร์โมนิซชันที่ 1 - 24 และผลิตภัณฑ์ผ่านกรรมวิธีแปรรูปขั้นต้น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิมน้อยที่สุด ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่าสินค้าที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้ของมาตรการการลดภาษีศุลกากร (CEPT) ได้แก่

- 1) ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกระบวนการผลิตทุกชนิด
- 2) สินค้าทุน
- 3) ผลิตภัณฑ์แปรรูป
- 4) ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ซึ่งอยู่นอกเหนือขอบเขตค่านิยมสินค้าเกษตร ดังนั้นสินค้าเกษตรตามความตกลง CEPT ซึ่งอยู่นอกเหนือการบังคับใช้ของมาตรการลดภาษีศุลกากร จึงได้แก่ :-

4.1) วัตถุดิบทางการเกษตร

4.2) ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้แปรรูป

4.3) ผลผลิตที่ผ่านกรรมวิธีแปรรูปขั้นต้น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิมน้อยที่สุด

มีข้อที่น่าสังเกตว่า สินค้าที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้มาตรา CEPT อันได้แก่ ผลผลิตเกษตรแปรรูปและผลผลิตอื่น ๆ นั้น ภายใต้ความตกลงไม่ได้ระบุหรือให้ความหมายคำนิยามของการแปรรูปไว้ว่า การแปรรูปคืออะไร หรืออย่างไรคือการแปรรูป ที่จะอยู่ภายใต้มาตรการบังคับของ CEPT เพียงแต่ได้ระบุไว้ว่าผลผลิตที่ผ่านกรรมวิธีแปรรูปขั้นต้น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิมน้อยที่สุดเท่านั้น จะไม่อยู่ภายใต้มาตรการ CEPT ซึ่งอาจจะแปลความได้ว่า ผลผลิตเกษตรแปรรูป ที่จะอยู่ภายใต้มาตรการ CEPT ได้นั้น จะต้องมีการผ่านกรรมวิธีแปรรูป แม้ว่าจะ เป็นเพียงการแปรรูปเบื้องต้น แต่ถ้การแปรรูปที่เกิดขึ้นมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิมอย่างมากแล้ว ผลผลิตเกษตรแปรรูปหรือผลผลิตอื่น ๆ ถือว่าอยู่ภายใต้บังคับของมาตรการ CEPT

นอกจากนั้นแล้ว โดยที่ความตกลงดังกล่าว คงระบุไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า ให้มีการผ่านกรรมวิธีแปรรูปขั้นต้นหรืออย่างง่าย ซึ่งตามบทบัญญัติของความตกลงฯ ใช้คำว่า "undergone simple processing" เท่านั้น และผลของการแปรรูปดังกล่าวที่เกิดขึ้นความตกลง CEPT บังคับไว้แต่เพียงว่า ให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากผลผลิตเบื้องต้นอย่างน้อยที่สุด ซึ่งความตกลงฯ ใช้คำว่า with minimal change in form from the original products ดังนั้นการที่ภายใต้ความตกลง CEPT คงระบุไว้อย่างกว้าง ๆ เท่านั้น ว่าให้มีการผ่านกรรมวิธีแปรรูป แต่ไม่ได้กำหนดว่าการแปรรูปต้องกระทำอย่างไร เช่น กระบวนการแปรรูปน้ำมันปาล์ม นั้นเป็นกระบวนการอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

โดยที่กระบวนการกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ สามารถกระทำได้ถึง 2 วิธี นั่นคือ⁵

1. กระบวนการทางเคมี (Chemical Refine)

2. กระบวนการทางกายภาพ (Physical Refine)

ซึ่งไม่ว่าจะผ่านกรรมวิธีแปรรูปแบบใด น้ำมันที่ผ่านกระบวนการเหล่านี้แล้วจะได้ผลคือ น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ดังนั้นสาระสำคัญที่ความตกลงนี้มุ่งบังคับ น่าจะอยู่ที่ผลของกรรมวิธีแปรรูปคือมีการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิม และผลที่เกิดขึ้นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปจากแบบเดิมอย่างมาก จึงทำให้ ผลผลิตที่เกิดขึ้น อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการลดภาษี CEPT ซึ่งผลที่ได้ความ ตกลงฯ กำหนดไว้ โดยใช้คำว่า แบบ (form) ซึ่งจากกรรมวิธีแปรรูปใด ๆ ก็ตามผลที่เกิดขึ้นตามมาอาจจะ เป็นการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างเคมี หรืออาจ จะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดผลในทางกายภาพ อันอาจมองเห็นได้ชัดเจนก็ได้ ตามกระบวนการกลั่นน้ำมันปาล์มอันเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ซึ่งประกอบ ด้วย 3 ขั้นตอนกล่าวคือ⁶

ศูนย์วิทยทรัพยากร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. "ส่วนประกอบของผลปาล์มและ เคมี ของน้ำมันปาล์มและน้ำมันเมล็ดคานปาล์ม," รายงานฉบับสมบูรณ์ เรื่อง โครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์และพัฒนาด้านการตลาดโรงงานหีบน้ำมันปาล์มขนาดเล็กอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, หน้า 3 - 9

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3 - 1.

1. การแปรรูปขั้นต้น อันได้แก่การสกัดหรือหีบน้ำมันออกจากผลบาล์มสด ซึ่งผลที่ได้เรียกว่า น้ำมันบาล์มดิบ น้ำมันบาล์มดิบที่เป็นผลได้จากการแปรรูปขั้นต้นดังกล่าว ได้จากการสกัดหรือการหีบน้ำมันด้วยวิธีธรรมดาเท่านั้น ไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบของน้ำมันที่มีอยู่แต่อย่างใด ดังนั้นขั้นตอนของผลที่ได้คือน้ำมันบาล์มดิบ อันเป็นผลิตผลทางการเกษตรแปรรูป ซึ่งจากการตีความการใช้มาตรการของ CEPT น้ำมันบาล์มดิบ ยังไม่จัดอยู่ในกลุ่มสินค้าภายใต้การบังคับใช้ของ CEPT แต่อย่างใด

2. การแปรรูปขั้นที่สอง เป็นการนำเอาน้ำมันบาล์มดิบที่ได้จากการสกัดหรือการหีบน้ำมันมาทำ การกลั่นหีบบริสุทธิ์ โดยแยกเอาสิ่งเจือปนต่าง ๆ ออกมาจากน้ำมันบาล์มดิบเพื่อนำไปใช้ในการอุปโภคและบริโภคต่อไป น้ำมันบาล์มที่ผ่านกระบวนการกลั่นบริสุทธิ์แล้วมีชื่อเรียกว่าน้ำมัน RBD ซึ่งผลที่ได้นี้ก็ถือว่า เป็นผลที่ได้จากการแปรรูปที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิมอย่างมากกล่าวคือ ผลที่ได้ที่มีการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบที่เป็นน้ำมันบาล์มดิบกลายเป็นน้ำมันบาล์มบริสุทธิ์โดยผ่านกระบวนการกลั่น ซึ่งน้ำมันบาล์มบริสุทธิ์ที่ได้ก็ถือว่าเป็นกลุ่มสินค้าที่จัดอยู่ภายใต้มาตรการลดภาษี CEPT เนื่องจากสามารถจัดอยู่ในประเภทของผลิตภัณฑ์อันเป็นผลิตผลเกษตรแปรรูป ซึ่งอยู่นอกเหนือขอบเขตคานियามสินค้าเกษตร

3. การแปรรูปขั้นสุดท้าย เป็นการนำเอาส่วนต่าง ๆ ที่ได้จากการแปรรูปในขั้นที่สองไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ กัน ซึ่งผลิตผลที่เกิดต่อไปจัดว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกระบวนการผลิต และจัดอยู่ในกลุ่มสินค้าภายใต้มาตรการ CEPT ได้อยู่แล้ว

ค. วิธีการที่ภายใต้ความตกลงว่าด้วยการใช้มาตรการอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน (CEPT) ที่ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศที่จะต้องผูกพันกำหนดไว้เป็นหลักการทั่วไปตามความตกลงฯ ได้กำหนดไว้ตามมาตราที่ 3 คือในการจำแนกสินค้าจะใช้วิธีการที่เป็นการสากลที่ทุกประเทศต้องใช้เป็นหลักการ

เดียวกันจะกระทำโดย Sectoral Basis นั่นคือ การจำแนกประเภทของของ
 ในพิกัดอัตราศุลกากรที่ใช้เป็นหลักในการจำแนกลินค้าที่จะอยู่ภายใต้มาตรการ
 CEPT โดยใช้พิกัด HS ณ ระดับ 6 หลัก เป็นหลักในการจำแนก โดยภายใต้
 พิกัดอัตราศุลกากรการจำแนกลินค้าได้จัดระบบสินค้าที่ค้าขายกันระหว่างประเทศ
 รวมเป็นหมวด เป็นตอนและตอนย่อย ระบุชื่อของหมวด ตอนและตอนย่อยไว้โดย
 ชัดเจน เท่าที่จะพึงทำได้ แต่อย่างไรก็ตามจากหลักเกณฑ์การตีความพิกัดอัตรา
 ศุลกากร ยังได้กล่าวไว้ในคำอธิบาย (2) ว่า ชื่อของหมวด ตอนและตอนย่อย
 กำหนดขึ้น "เพื่อให้สะดวกแก่การอ้างอิงเท่านั้น" ไม่มีผลทางกฎหมายต่อการ
 จำแนกประเภทสินค้า เช่นในกรณีของน้ำมันปาล์มที่เป็นผลิตภัณฑ์เกษตร อยู่ใน
 กลุ่มสินค้าน้ำมันพืช ที่จะต้องอยู่ภายใต้กลุ่มสินค้าเร่งรัดในการลดอัตราภาษี
 ศุลกากร ถูกจัดอยู่ในการจำแนกประเภทของของในพิกัดอัตราศุลกากรในหมวด
 3 ว่าด้วย ไขมันและน้ำมันที่ได้จากสัตว์หรือพืช และผลิตภัณฑ์ที่แยกได้จากไขมัน
 และน้ำมันดังกล่าว ไขมันที่บริโภคได้ซึ่งจัดทำแล้ว ไขมันที่ได้จากสัตว์หรือพืช ตอนที่
 15 ไขมันและน้ำมันที่ได้จากสัตว์หรือพืช และผลิตภัณฑ์ที่แยกได้จากไขมันและ
 น้ำมันดังกล่าว ไขมันที่บริโภคได้ซึ่งจัดทำแล้ว ไขมันที่ได้จากสัตว์หรือพืช

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดังนั้นในแง่ของหลักการที่กำหนดให้ใช้การจำแนกลินค้าโดย

Sectoral Basis น่าจะเป็นเพียงการกำหนดวิธีการที่จะใช้ให้เป็นไปในแนวเดียวกันหรือแบบเดียวกัน เพื่อประโยชน์ให้เกิดความสะดวกต่อการอ้างอิงเท่านั้น ไม่น่าจะมีผลผูกพันทางกฎหมายแต่อย่างใด โดยเฉพาะการที่จะตีความว่าสินค้าชนิดใดหรือผลิตภัณฑ์ใด ๆ จะจัดอยู่ภายใต้มาตรการการลดภาษีตาม CEPT ได้หรือไม่นั้น ตามหลักการแล้วไม่อาจที่จะนำพิกัดอัตราศุลกากรมาใช้ในการตีความได้แต่อย่างใด และหลักการที่จะใช้ในการตีความว่าสินค้าประเภทชนิดใดอยู่ภายใต้มาตรการ CEPT หรือไม่นั้น น่าจะอยู่ที่หลักการดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นมากกว่า

4.1.2 การลดและยกเลิกกำแพงภาษี

ในบทก่อนที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงประเด็นในบางประเด็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นมาของการจัดตั้ง เขตการค้าเสรีอาเซียนว่า มีความเป็นมา ความจำเป็นและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ตลอดจนได้ศึกษาลงไปถึงว่าภายใต้ความจำเป็นมาของการจัดตั้ง เขตการค้าเสรีอาเซียน ได้มีการลงนามความผูกพันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในเอกสารความตกลงที่สำคัญ 3 ฉบับว่า มีสาระความสำคัญ วัตถุประสงค์ และหลักการเป็นเช่นไร ที่ประเทศสมาชิกมีภาระที่จะต้องผูกพันกันโดยอย่างยิ่ง ภายใต้ความตกลงว่าด้วยการใช้มาตรการกำหนดอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน เพื่อจัดตั้ง เขตการค้าเสรีอาเซียนซึ่งมาตรการการลดอัตราภาษีศุลกากร (CEPT) ถือเป็นกลไกหรือมาตรการที่สำคัญอันจะนำไปสู่วัตถุประสงค์ของความตกลงว่าด้วยการจัดตั้ง เขตการค้าเสรีอาเซียนได้

ภายใต้กรอบแห่งความตกลงแม่บทว่าด้วยการจัดตั้ง เขตการค้าเสรีอาเซียนในส่วนของการขบเขตความร่วมมือด้านการค้าที่ทุกประเทศเห็นชอบให้จัดตั้งและเข้าร่วมเขตการค้าเสรีอาเซียน โดยให้ดำเนินการจัดตั้งภายในระยะเวลา 15 ปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2536 โดยใช้มาตรการการกำหนดอัตราภาษีที่เท่ากัน (CEPT) เป็นกลไกหลัก

สาระสำคัญของข้อตกลงระบบศุลกากรร่วม (The common effective preferential tariff-CEPT) ที่ได้มีการลงนามในความตกลงคือ ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนตั้งแต่ 2 ประเทศขึ้นไป สามารถมาทำ ความตกลงเพื่อเริ่มดำเนินการลดภาษีศุลกากรระหว่างกันก่อนได้โดยไม่ต้องรอ ำให้พร้อมกันทั้ง 6 ประเทศ ทั้งนี้เป็นไปตามหลัก 6 - X กำหนดระยะเวลา ในการลดภาษีระหว่างกันนั้นมีระบุเอาไว้ ในความตกลงเรื่องระบบศุลกากร ร่วมเพื่อเขตการค้าเสรีอาเซียน มาตรา 4 กล่าวคือ สมาชิกกลุ่มอาเซียน ได้ตกลงกันโดยแบ่งสินค้าออกเป็น 2 กลุ่มคือ⁷ กลุ่มแรกมีอัตราภาษีศุลกากร สูงกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ และกลุ่มที่สองอัตราภาษีเท่ากับหรือต่ำกว่า 20 เปอร์เซ็นต์

สำหรับกลุ่มแรก จะได้แก่สินค้าที่มีอัตราภาษีศุลกากรสูงกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ ให้ลดลงมาอยู่ในระดับไม่เกิน 20 เปอร์เซ็นต์ ภายในระยะเวลา 5 - 8 ปี นับจากวันที่ 1 มกราคม 2536 เป็นต้นไป ทั้งนี้เป็นไปตามแผนการ ลดภาษีของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศที่จะได้กำหนดขึ้น การลดภาษีสินค้ากลุ่ม นี้อาจจะลดลงมาเป็นช่วงทุกปี โดยอาศัยสูตรง่าย ๆ คือ $(X - 20)$ เปอร์เซ็นต์/5 หรือ 8 ซึ่ง X หมายถึงอัตราภาษีศุลกากรของประเทศสมาชิกที่ เป็นอยู่ในปัจจุบัน 5 หรือ 8 คือระยะเวลาที่กำหนดเอาไว้ว่าจะต้องลดภาษีลง มา เช่น ประเทศ A มีอัตราภาษีศุลกากรอยู่ในขณะนี้ 60 เปอร์เซ็นต์ ต้องการ จะลดภาษีลงให้เหลือไม่เกิน 20 เปอร์เซ็นต์ ภายในเวลา 5 ปี ก็จะต้องลด ภาษีปีละ 8 เปอร์เซ็นต์ ถ้าจะลดภายใน 8 ปี ก็จะต้องลดปีละ 5 เปอร์เซ็นต์ หรือถ้าไม่ต้องการใช้วิธีนี้อาจจะลดลงครั้งเดียวเหลือไม่เกิน 20 เปอร์เซ็นต์ เลยก็ได้

---

⁷สัญลักษณ์ กาญจนชุนดี. "เขตการค้าเสรีอาเซียน สิทธิพิเศษใหม่ ทางการค้า," เอกสารภาษีอากร 11 (11 มีนาคม 2535) : 36.

สำหรับกลุ่มที่สอง สินค้าที่มีอัตราภาษีศุลกากรที่ไม่เกิน 20 เปอร์เซ็นต์ ให้ลดลงมาอยู่ในระดับที่ไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ ภายใน 7 ปี ส่วนแผนการในการลดภาษีนั้นแต่ละประเทศจะมีการกำหนดกันออกมาก่อนวันที่ 1 มกราคม 2536 การที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะได้สิทธิพิเศษทางด้านศุลกากรตามความตกลงเขตการค้าเสรีได้นั้นจะต้องปรากฏว่าประเทศนั้นได้ลดภาษีลงมาอยู่ในระดับ 20 เปอร์เซ็นต์ เสียก่อน หรือต่ำกว่า อัตราการลดแต่ละครั้งต้องไม่ต่ำกว่า 5 เปอร์เซ็นต์ เช่น ถ้าไทยและสิงคโปร์ลดภาษีสิ่งทออยู่ในระดับ 20 เปอร์เซ็นต์ แต่ฟิลิปปินส์ใช้อัตราภาษีอยู่ในระดับ 30 เปอร์เซ็นต์ ในกรณีนี้ฟิลิปปินส์ไม่สามารถส่งสิ่งทอเข้ามาขายในประเทศไทยหรือสิงคโปร์ได้ในอัตรา 20 เปอร์เซ็นต์ เหมือนเช่นที่ไทยและสิงคโปร์ที่สามารถส่งสิ่งทอเข้าระหว่างกันได้ ในอัตรา 20 เปอร์เซ็นต์ และในทางอ้อมเดียวกัน ไทยและสิงคโปร์ยังไม่อาจจะเรียกร้องสิทธิขอให้ฟิลิปปินส์ลดภาษีศุลกากรสิ่งทอให้เหลือ 20 เปอร์เซ็นต์ ได้จนกว่าฟิลิปปินส์จะพร้อมและลดภาษีลงมาตามระยะเวลาที่กำหนดเอาไว้ดังที่กล่าวข้างต้น

แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม เมื่อครบกำหนด 15 ปีแล้ว ทุกประเทศที่เป็นสมาชิกกลุ่มอาเซียนจะต้องลดภาษีศุลกากรลงมาเหลือไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ โดยไม่มีการยกเว้นอีกต่อไป

4.1.3 มาตรการกีดกันที่ไม่ใช่กำแพงภาษี (Non Tariff Barriers)

นอกจากมาตรการของนโยบายทางด้านภาษี (Tariff Measures) ที่กำหนดไว้ภายใต้ความตกลงที่จะดำเนินการลดภาษีศุลกากรระหว่างกัน ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนแล้วตามความตกลงระบบศุลกากรร่วม ฉบับดังกล่าว ยังมีข้อกำหนดอื่น ๆ ในการที่จะใช้กล่าวคือ มาตรการของนโยบายที่มีใช้ทางด้าน

ภาษี (Non Tariff Measures) การจำกัดการนำเข้าโดยการกำหนดจำนวนนั้นเป็นอุปสรรคสำคัญในการค้าระหว่างประเทศ โดยทั่วไปเรียกกันว่าโควตา (Quota) นั้น แท้ที่จริงแล้วการจำกัดดังกล่าวอาจเรียกว่า "อุปสรรคที่มีช่องทางด้านภาษีศุลกากร" (Non-Tariff Barriers) ประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไปนิยมใช้มาตรการที่มีช่องทางด้านภาษี เป็นเครื่องมือป้องกันตนเองในเวทีการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมาตรการที่ใช้อาจครอบคลุมหลายกรณีนอกจากการจำกัดโควตา เช่น import licensing หรือ การอนุญาตนำเข้าให้สินค้าในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง กฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า ซึ่งมีผลทำให้สินค้าที่ไม่ถึงมาตรฐานที่กำหนดไม่สามารถเข้าไปขายได้ แต่เพราะโควตาเป็น NTB ที่ใช้กันมากที่สุดมักจะเรียกโควตาแทนการจำกัดการนำเข้า โดยการกำหนดจำนวนดังกล่าว เรื่องโควตานี้ต่างจากภาษีศุลกากรเพราะเป็นมาตรการที่อาจไม่ต้องมีภาษีเข้ามาเกี่ยวข้องเลย เพียงแต่กำหนดเอาไว้ว่า เมื่อจำนวนสินค้าตามที่กำหนดเอาไว้เต็มแล้ว จะนำเข้าไม่ได้อีก เป็นต้น

เป้าหมายสำคัญของการจัดตั้ง เขตการค้าเสรีอาเซียน คือ เสริมสร้างความร่วมมือทาง เศรษฐกิจของอาเซียนให้เกิดขึ้น โดยเปิดกว้างตามแนวทางการค้าเสรีและอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก ทั้งนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนยังคงดำเนินมาตรการอันเป็นการสนับสนุนและยึดมั่นในหลักการการค้าเสรีและเปิดกว้างของแอกตต์ ก็คือการยกเลิกการใช้โควตาหรือหลักการห้ามการจำกัดจำนวนเพื่อเป็นเครื่องมือในการกีดกันการค้าระหว่างประเทศ

---

⁸ธนาคารทหารไทย จำกัด. "การค้าโลกกับ ASEAN,"
เศรษฐกิจسنเทศ 4 (มีนาคม - เมษายน 2535) : 3.

ตามมาตรา 5 ของข้อตกลง CEPT ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิก ยกเลิกมาตรการจำกัดตามปริมาณสำหรับสินค้าที่อยู่ใน CEPT เมื่อสินค้านั้นมี อัตราภาษีเท่ากันหรือต่ำกว่าร้อยละ 20 และให้ทำการยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าอื่น ๆ ที่มีใช้ภาษีอย่างค่อยเป็นค่อยไป ภายในระยะเวลา 5 ปี หลังจากที่สินค้านั้นมีอัตราภาษีเหลือร้อยละ 20 และให้ยกเลิกข้อจำกัดด้านการ แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงิน สำหรับรายการ สินค้าที่อยู่ในภายใต้ CEPT ทั้งนี้โดยไม่กระทบกระเทือนต่อข้อผูกพันตามข้อตกลง ของแอกต์และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ กล่าวคือ ประเทศสมาชิกมี พันธกรณีที่จะต้องกระทำคือ ต้องยกเลิกข้อจำกัดการนำเข้าโดยการกำหนด จำนวน ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่แสดงให้เห็นถึงหลักเกณฑ์พื้นฐานของ GATT ที่ CEPT มีอยู่ในการมุ่งเน้นการค้าเสรีโดยบัญญัติไว้ว่า ประเทศสมาชิกจะต้องยกเลิกข้อ จำกัดการนำเข้าโดยการกำหนดจำนวนซึ่งตาม มาตรา 1 (3) ของ CEPT ได้ ให้ความหมายการจำกัดการนำเข้าไว้รวมถึงการห้าม (prohibition) หรือ การจำกัด (restriction) เกี่ยวกับการค้าจากประเทศสมาชิกอื่น ๆ ไม่ว่าจะ กระทบทำให้เป็นผลโดยผ่านโควตา (quota) การอนุญาตหรือมาตรการอื่นใดที่มี ผลเทียบเท่ากัน รวมถึงมาตรการเกี่ยวกับการบริหารและข้อบังคับซึ่งเป็นการ จำกัดทางการค้าและให้ยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าอื่น ๆ ที่มีใช้ภาษีอันมี ผลเป็นการห้ามหรือจำกัดการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้าภายในประเทศสมาชิก โดยที่การยกเลิกข้อจำกัดการนำเข้าและมาตรการกีดกันทางการค้าอื่น ๆ ที่มีใช้ ภาษี ซึ่งประเทศสมาชิกมีพันธกรณีที่จะต้องกระทำนั้นจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อได้ ปฏิบัติตามมาตรการการลดภาษีศุลกากรในระหว่างกันตามที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 4 (1) (b) และ 4 (1) (c) ของข้อตกลงนี้แล้ว กล่าวคือจะต้องยกเลิก ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่มีใช้ภาษี หลังจากที่สินค้านั้นมีอัตราภาษีเท่ากันหรือต่ำกว่าร้อยละ 20 รัฐสมาชิกจึงสามารถใช้สิทธิประโยชน์ทางด้านศุลกากรตามความตกลงเขต การค้าเสรีก็ได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4

โดยทั้งนี้สินค้าซึ่งจะเข้าข่ายที่จะต้องทำการลดภาษีศุลกากรระหว่างกันตามแผนเขตการค้าเสรีอาเซียนนั้นจะต้องปรากฏว่าเป็นสินค้าที่ไม่อยู่ในข้อยกเว้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และมีส่วนประกอบซึ่งผลิตอยู่ในประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนไม่ต่ำกว่า 40 เปอร์เซ็นต์ ดังตามมาตรา 2 (4) ของ CEPT ที่ได้บัญญัติไว้ในเรื่องของการจำแนกถิ่นกำเนิดของสินค้าว่า สินค้าที่ถือว่ามีถิ่นกำเนิดในประเทศอาเซียนจะต้องมีส่วนการใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตในอาเซียนอย่างน้อยร้อยละ 40 จากการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งเป็นองค์การรับผิดชอบการดำเนินการตามความตกลงนี้ ตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 7 ของ CEPT ให้นำรายละเอียดแหล่งกำเนิดสินค้าของสินค้าที่อยู่ในโครงการอัตราภาษีร่วมที่เท่ากัน (CEPT) เอาไว้ดังต่อไปนี้⁹

กฎข้อที่ 1 แหล่งกำเนิดสินค้า (originating products) สินค้าในโครงการ CEPT ที่นำเข้ามาในประเทศสมาชิกอาเซียน

(1) เป็นสินค้าที่ผลิตได้หรือมาจากประเทศสมาชิกอาเซียนที่ส่งออกภายใต้กฎข้อที่ 2 หรือ

(2) สินค้าซึ่งไม่ได้ผลิตหรือได้มาจากประเทศสมาชิกอาเซียนแต่อยู่ภายใต้กฎข้อที่ 3 หรือ 4

กฎข้อที่ 2 ว่าด้วยสินค้าที่ผลิตหรือได้มาจากประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ มีดังนี้คือ :-

⁹ "แหล่งกำเนิดสินค้าเขต AFTA," ผู้จัดการรายวัน 6 พฤศจิกายน

- ก) ผลิตภัณฑ์เหมืองแร่ยกเว้นผลิตภัณฑ์จากดิน น้ำ หรือกับทะเล
- ข) ผลิตภัณฑ์เกษตรซึ่งเพาะปลูกในประเทศที่ส่งออก
- ค) ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการล่าหรือจับสัตว์
- ง) ผลิตภัณฑ์จากประมงทะเลอื่น ๆ ที่นำขึ้นมาจากทะเลด้วยอุปกรณ์ของประเทศนั้น ๆ เอง

กฎข้อที่ 3 สินค้าที่ไม่ได้ผลิตหรือได้มาจากประเทศสมาชิกทั้งหมด จะต้องเข้าข่ายคุณสมบัติดังต่อไปนี้ :-

ก) สินค้าชนิดนั้นจะต้องมีแหล่งกำเนิดจากประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างน้อย 40 % ของวัตถุดิบจากประเทศสมาชิก และอย่างน้อย 25% ของวัตถุดิบจากประเทศสุดท้ายที่ส่งออกลินค่านั้น ๆ

ข) ทั้งนี้ขึ้นส่วนหรืออัตราส่วนของวัตถุดิบที่ผลิตจากประเทศนอกสมาชิกอาเซียนจะต้องไม่เกิน 60% ของมูลค่า FOB ทั้งนี้ขึ้นส่วนดังกล่าวจะต้องมีกระบวนการผลิตขั้นสุดท้ายภายในประเทศสมาชิกที่ส่งออก มูลค่าของวัตถุดิบที่ไม่ได้มีแหล่งกำเนิดในประเทศสมาชิกอาเซียนจะเป็นดังนี้ คำนวณจากมูลค่า CIF ณ เวลาส่งออกหรือคำนวณ ขณะที่จ่ายเงินซื้อสินค้าประเทศสมาชิกอาเซียนเข้ามา

กฎข้อที่ 4 สัดส่วนวัตถุดิบ สินค้าที่ผลิตด้วยวัตถุดิบในอาเซียนจะต้องไม่น้อยกว่า 40 %

กฎข้อที่ 5 การส่งออกของสำหรับสินค้าใน CEPT ลักษณะต่อไปนี้ถือว่าการส่งมอบของโดยตรงจากประเทศสมาชิกที่ส่งออก ไปยังประเทศสมาชิกที่นำเข้า

ก. ถ้าผลิตภัณฑ์ถูกขนส่ง โดยไม่ผ่านประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกอาเซียน
 ข. ถ้าผลิตภัณฑ์ถูกขนส่ง โดยผ่านประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกอาเซียน
 เพียงชั่วระยะเวลาหนึ่ง

กฎข้อที่ 6 การบรรจุหีบห่อ ให้แยกผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในประเทศสมาชิก
 ออกจากการบรรจุและหีบห่อ

กฎข้อที่ 7 ว่าด้วยการรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า การพิจารณาว่า
 ผลิตภัณฑ์ใดจะอยู่ในกฎเกณฑ์ CEPT จะอยู่ในดุลยพินิจของรัฐบาล ของประเทศ
 สมาชิกอาเซียนทั้งหมด

กฎข้อที่ 8 กฎต่าง ๆ เบื้องต้นจะมีการทบทวนเมื่อประเทศสมาชิก
 เรียกร้องและการเปลี่ยนแปลงใด ๆ จะขึ้นกับการตัดสินใจของคณะมนตรี
 อาฟตาเคาน์ซิล

4.1.4 การสงวนสิทธิ์หรือยกเว้นสินค้าในบังคับของ CEPT

ตามมาตรา 2 (3) ของความตกลง CEPT บัญญัติว่า ประเทศ
 สมาชิกสามารถจะขอสงวนสิทธิ์หรือยกเว้นสินค้าบางรายการในกลุ่มสินค้า
 อุตสาหกรรม สินค้าเกษตรแปรรูป และสินค้าประเภททุนที่จะไม่ลดภาษีภายใต้
 CEPT ได้ โดยสินค้าที่จะอยู่ใน Exclusion list ดังกล่าวมีหลักเกณฑ์คือ¹⁰

---

¹⁰ กอนนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจ
 การเกษตร. เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

- จะต้องเป็นสินค้า Sensitive product คือการผลิตภายในประเทศ อาจจะได้รับคามเสียหายหรือไม่ หากลดอัตราภาษีหรือเปิดเสรี ซึ่งอาจจะจำเป็นต้องให้มีการคุ้มครองหรือปกป้องชั่วคราวระยะเวลาดัง

- สินค้าที่อาจจะ มีผลกระทบต่อความมั่นคงและสุขภาพอนามัยของประชาชนทั้งนี้จะต้องมีการทบทวน Exclusion list ในเวลา 8 ปี

4.1.5 มาตรการฉุกเฉิน

ตามมาตรา 6 ของความตกลง CEPT ได้บัญญัติไว้ว่า ถ้าหากการนำเข้าสินค้าใดภายใต้ CEPT ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงหรือมีแนวโน้มว่าเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันหรือสินค้าที่แข่งขันกันได้โดยตรงในประเทศสมาชิกที่นำเข้า ประเทศสมาชิกที่นำเข้านั้นอาจจะขอระงับการให้สิทธิพิเศษด้วยการลดภาษีได้เป็นการชั่วคราว และต้องไม่เลือกปฏิบัติโดยที่การกระทำในช่วงดังกล่าว จะกระทำโดยจำเป็นเพื่อที่จะป้องกันหรือเยียวยาความเสียหายเช่นว่าเท่านั้น และโดยจะต้องสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของแกตต์* ดังนั้นภายใต้มาตรา 6 ของ CEPT ประเทศสมาชิกที่นำเข้าสินค้าใด ๆ ภายใต้ CEPT ได้รับความเสียหายหรือเพียงแต่ว่ามีแนวโน้มว่าการนำเข้าสินค้านั้นจะมีลักษณะว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายก็เป็น การพอเพียง จากมาตรานี้จึงเป็นหน้าที่ของประเทศสมาชิกที่นำเข้าจะต้องแสดง หรือพิสูจน์ให้เห็นได้ว่าจะมีความเสียหายเกิดขึ้นหรือความเสียหายได้เกิดขึ้นแล้วจากการนำเข้า อย่างไรก็ตามภายใต้ความตกลง CEPT ก็ได้มีบทนิยามความหมายของคำว่า ความเสียหายอย่างร้ายแรง (Serious injury)

*ผู้เขียนแปลเอง ข้อความเดิมโปรดดูภาคผนวก

เอาไว้ว่ามีความหมายว่าอย่างไร อย่างไรก็ตามก็ตามความเสียหายอย่างร้ายแรงที่จะเกิดหรือเกิดแล้ว เกิดผลต่อสินค้าชนิดเดียวกันหรือสินค้าที่แข่งขันกันได้โดยตรง กล่าวคือ สินค้าที่นำเข้าภายใต้ CEPT ได้เป็นสาเหตุให้ผู้ประกอบการหยุดยั้งหรือสร้างภาวะความชะงักงันทำให้เกิดขึ้นต่อสินค้าชนิดเดียวกันหรือสินค้าที่แข่งขันกันได้โดยตรง ทั้งนี้ผลที่เกิดขึ้นต่อประเทศสมาชิกที่นำเข้าก็มักจะพิจารณาจากองค์ประกอบอื่น ๆ รวมกัน ว่ามีความเสียหายร้ายแรงเกิดขึ้นจริง โดยที่การนำเข้าภายใต้ CEPT ต้องเป็นสาเหตุผู้จริงที่ทำให้เกิดผลดังกล่าว คือการหยุดยั้งหรือสร้างภาวะความชะงักงันที่เกิดขึ้น ดังนั้นถ้าภาวะการที่เกิดขึ้นมิได้มีสาเหตุมาจากการนำเข้าภายใต้ CEPT แล้ว มาตรการฉุกเฉินก็น่าจะนำมาใช้ได้แก่ประเทศสมาชิก เนื่องจากว่าเขตการค้าเสรีซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้า คงจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากว่ามาตรการฉุกเฉินซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันอันถือว่าเป็นกฎหมายระหว่างประเทศระดับภูมิภาคได้กลายเป็นเครื่องมือโดยชอบที่จะทำให้เกิดหรือสร้างอุปสรรคการค้าที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้การค้าเสรีมีอาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้นการพิสูจน์ว่า ความเสียหายร้ายแรงที่ภายใต้ความตกลงไม่ได้กำหนดไว้ จะประเมินค่าแห่งความเสียหายอย่างไร โดยที่การระงับการให้สิทธิพิเศษจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันหรือเพื่อเยียวยาความเสียหาย การตีความของคำว่า เท่าที่จำเป็น (Necessary) อาจจะมีปัญหาว่าจะมีความหมายกว้างหรือแคบเพียงใด อย่างไรก็ตามเท่าที่จำเป็นแต่ทั้งนี้มาตรา 6 (1) คงยังบังคับไว้ว่า การใช้มาตรการดังกล่าวจะต้องเป็นการใช้แบบไม่เลือกปฏิบัติ กล่าวคือ การระงับการให้สิทธิพิเศษจะต้องใช้กับประเทศสมาชิกทุกประเทศ ไม่ใช่เลือกที่จะปฏิบัติกับเฉพาะบางประเทศเท่านั้น ซึ่งเป็นการสร้างความไม่เป็นธรรมทางการค้าที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันเป็นการขัดต่อความตกลงมาตรา 6 ของ CEPT และเป็นการขัดต่อมาตรา 1 (1) GATT ที่สมาชิกอาเซียนภายใต้ CEPT เป็นสมาชิก อีกทั้ง CEPT ระบุไว้ว่าการระงับการให้สิทธิจะต้องสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ GATT นอกจากนั้นแล้วตามมาตรา 6 (2) ได้บัญญัติไว้อีกว่า หากการนำเข้าสินค้าใด ๆ ภายใต้ CEPT โดยที่พิจารณาปราศจากความลำเอียงต่อข้อมูลพื้นฐานระหว่างประเทศที่มีอยู่ ประเทศสมาชิกใดมีความจำเป็นต้องใช้มาตรการจำกัดเชิงปริมาณหรือมาตรการอื่น ๆ

เพื่อหยุดยั้งการลดย่างรุนแรงของเงินทุนสำรองต่างประเทศแล้ว ประเทศสมาชิกนั้นก็สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องพยายามรักษาลิทธิประโยชน์ที่ได้ให้ไว้แล้ว

ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ ตามมาตรา 6 (1) การระงับการให้สิทธิพิเศษ ซึ่งเป็นมาตรการฉุกเฉินเพื่อป้องกันหรือเยียวยาความเสียหายเช่นนั้น ไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าจะระงับการให้สิทธิพิเศษไว้อย่างไร อย่างไรก็ตามคงไม่ได้มีความหมายจำกัดเอาไว้เฉพาะเรื่องการระงับสิทธิพิเศษในด้านภาษีศุลกากรเท่านั้น หากน่าจะหมายรวมถึงมาตรการอื่น ๆ ด้วย

ประการต่อมาในประเด็นของการพิสูจน์ความเสียหายที่ประเทศผู้นำเข้าจะต้องแสดงให้เห็นดังกล่าวข้างต้นนั้น ความเสียหายที่จะเกิดจะเป็นความเสียหายต่อใคร เช่นต่อประเทศที่นำเข้าคือรัฐบาลหรือต่อผู้ผลิตที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้น ๆ

ตามมาตรา 6 (3) บัญญัติว่าประเทศนำเข้าที่จะใช้มาตรการฉุกเฉินใด ๆ ก็ตามCEPT อนุญาตไว้ให้ประเทศผู้นำเข้ากำหนดและใช้มาตรการต่าง ๆ ไปก่อนฝ่ายเดียวได้ โดยให้แจ้งการกระทำเช่นนั้นไปยังคณะมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ตามมาตรา 7 และอาจอยู่ภายใต้การปรึกษาหารือตามมาตรา 8 ในแง่หนึ่งของCEPT จึงเป็นความพยายามของกฎหมายที่ยังสะท้อนให้เห็นว่ายังให้โอกาสในการปรับตัว เพื่อที่จะนำไปสู่เขตการค้าเสรีระดับภูมิภาค ขณะเดียวกันรัฐสมาชิกยังมีอำนาจอธิปไตยที่ย่อมจะกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของประเทศได้อยู่บ้างพอสมควร จากการที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการใช้CEPT ที่มีอยู่ในตัวเอง